EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 18.02.2005
KOM(2005) 53 lopullinen

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

ensisijaisista toimista arkistoinnin alan yhteistyön lisäämiseksi Euroopassa

(komission esittämä)

PERUSTELUT

Euroopan unionin neuvosto antoi 6. toukokuuta 2003 päätöslauselman jäsenvaltioiden arkistoista.[1] Siinä kehotettiin komissiota kutsumaan koolle myös uusia jäsenvaltioita edustavan asiantuntijaryhmän tutkimaan Euroopan unionin arkistojen tilanteeseen liittyviä näkökohtia ja antamaan tästä työstä neuvostolle selvityksen, joka sisältäisi arkistoalan tulevan yhteistyön lisäämistä Euroopan tasolla koskevat suuntaviivat.

Toukokuun 6. päivänä 2003 annettu päätöslauselma perustuu 14. marraskuuta 1991 annettuun neuvoston päätöslauselmaan arkistoista[2]. Tämä päätöslauselma johti asiantuntijatyöryhmän selvitykseen Euroopan unionin arkistoista[3], joka esitettiin neuvostolle vuonna 1993. Selvityksen perusteella 17. kesäkuuta 1994 antamassaan päätelmissä[4] neuvosto korosti arkistojen merkitystä Euroopan kulttuuriperinnön kannalta ja oli työryhmän kanssa yhtä mieltä yhteistyön lisäämisen tärkeydestä arkistoalalla. Nämä päätelmät ovat olleet merkittävä Euroopan arkistopalvelujen välistä yhteistyötä edistävä tekijä kymmenen viime vuoden aikana.

Tieto- ja viestintätekniikan kehitys on ollut vuoden 1993 jälkeen nopeaa ja jatkuvaa, mikä on vaikuttanut suoraan myös asiakirjojen ja arkistojen hallinnointiin. Euroopan unioni laajeni tällä kaudella lisäksi 12:sta 25 jäsenvaltion unioniksi. Useat jäsenvaltiot ja Euroopan unionin toimielimet ovat toteuttaneet lukuisia lainsäädännön muutoksia, joiden tarkoituksena on parantaa kansalaisten oikeuksia tutustua tieto- ja asiakirja-aineistoon. Rajat ylittävä tiedonvaihto on myös huomattavasti lisääntynyt. Tämä kehitys on vaikuttanut merkittävästi asiakirjojen ja arkistojen hallinnointiin. Se on myös lisännyt tietoisuutta jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välisen arkistoalan yhteistyön lisäämisen tärkeydestä.

Komissio piti tämän vuoksi myönteisenä neuvoston 6. toukokuuta 2003 antamaa päätöslauselmaa, joka antoi sille mahdollisuuden tarkastella asiakirjojen ja arkistojen hallinnointiin liittyviä kysymyksiä laajentuneessa Euroopan unionissa. Neuvoston päätöslauselman pohjalta 25 jäsenvaltion asiantuntijoista koostuva työryhmä avusti komissiota arkistoja laajentuneessa Euroopan unionissa koskevan kertomuksen laatimisessa. Tämä kertomus esitetään neuvostolle yhdessä liitteenä olevan komission ehdotusluonnoksen kanssa. Luonnos koskee komission ehdotusta neuvoston suositukseksi ensisijaisista toimista arkistoinnin alan yhteistyön lisäämiseksi Euroopassa.

Kertomuksessa kuvaillaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten julkisten arkistojen tilannetta sekä asiakirjojen ja arkistojen hallinnoinnin todennäköistä kehitystä ja arkistopalvelujen tehtäviä 2000-luvulla.

---

1 EUVL C 113, 13.5.2003.
2 EYVL C 314, 5.12.1991.
3 Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto (OPOCE), 1994, ISBN 92-826-8233-1.
4 EYVL C 235, 23.8.1994.

Neuvoston 6. toukokuuta 2003 antaman päätöslauselman mukaisesti kertomukseen sisältyy useita ehdotuksia suuntaviivoiksi arkistoalan Euroopan laajuisen yhteistyön lisäämiseksi sekä ehdotuksia arkistoalan konkreettisiksi toimiksi.[5]

Kertomuksessa mainittuihin ensisijaisiin toimiin kuuluvat toimenpiteet luonnon- tai muiden katastrofien asiakirjoille aiheuttaman vahingon tai arkistojen katoamisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi taikka vahingoittuneiden asiakirjojen entisöimiseksi. Tässä on otettu oppia useissa Euroopan maissa äskettäin esiintyneiden tulvien kaltaisista luonnonkatastrofeista. Lisäksi ehdotetaan asiakirjojen ja arkistojen säilyttämistä koskevia parannuksia. Niihin kuuluvat toimet arkistorakennuksiin ja varastokirjastoihin sovellettavien standardien ja teknisten eritelmien edistämiseksi. Arkistoja koskevaa yhteistyötä olisi vahvistettava erityisesti sähköisten asiakirjojen ja arkistojen aitouden, pitkäaikaisen säilyttämisen ja saatavuuden osalta. On myös ehdotettu toimia arkistoihin kohdistuvien varkauksien torjumiseksi ja varastettujen asiakirjojen palauttamista koskevien järjestelyjen käyttöönottamiseksi. Kertomuksessa ehdotetaan lisäksi, että olisi luotava erityinen laajentuneen unionin arkistoperinnön sisältävä EU-portaali, joka avaisi Euroopan unionin kansalaisille entistä helpomman ja valtioiden rajat ylittävän mahdollisuuden tutustua arkistoihin.

Nämä ensisijaiset toimet toteutetaan edistämällä Euroopan tasolla yhteensovittamista, tiedonvaihtoa ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa. Tätä varten kertomuksessa ehdotetaan EU:n jäsenvaltioiden ja toimielinten edustajista koostuvan arkistointialan asiantuntijatyöryhmän perustamista. Työryhmä varmistaisi tiedonvaihdon ja pyrkisi laajentamaan arkistointialan yhteistyötä yksimielisyyden ja toissijaisuusperiaatteen täysimääräisen noudattamisen pohjalta. Se keskittyisi kertomuksessa mainittuihin konkreettisiin toimiin ja erityisesti edellä mainittuihin ensisijaisiin toimiin. Arkistointialan asiantuntijatyöryhmän tarkoituksena on laatia kolmen vuoden kuluessa ensimmäinen seurantakertomus arkistoinnin alan ensisijaisista toimista Euroopassa.

[5] Ks. liitteenä oleva kertomuksen tiivistelmä.

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

ensisijaisista toimista arkistoinnin alan yhteistyön lisäämiseksi Euroopassa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 151 artiklan 5 kohdan toisen luetelmakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Arkistoja koskevista määräyksistä 14 päivänä marraskuuta 1991 annetun neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden kulttuuriministereiden päätöslauselman[6] sekä yhteistyön lisäämisestä arkistoalalla 17 päivänä kesäkuuta 1994 annettujen neuvoston päätelmien[7] perusteella on saavutettu ensimmäisiä edistysaskelia jäsenvaltioiden välisen arkistoalan yhteistyön lisäämiseksi.

(2) Jäsenvaltioiden arkistoista 6 päivänä toukokuuta 2003 annetussa neuvoston päätöslauselmassa[8] korostettiin arkistojen merkitystä Euroopan historian ja kulttuurin ymmärtämisen kannalta sekä yhteiskuntien demokraattisen toiminnan edistäjänä unionin laajentumiseen 1 päivänä toukokuuta 2004 liittyen.

(3) Yhteisön toiminnan puitteissa on pidetty monialaisia keskusteluseminaareja, joissa on käsitelty koneellisesti luettavissa olevien tietojen hallinnointiin, taltiointiin, säilyttämiseen ja tiedonhakuun liittyviä ongelmia. Näihin seminaareihin ovat osallistuneet julkisen hallinnon ja jäsenvaltioiden arkistopalvelujen edustajat sekä arkistointitoimialan ja tutkimuksen edustajat.

(4) Toukokuun 6 päivänä 2003 annetussa neuvoston päätöslauselmassa korostettiin tarvetta edelleen kehittää tieto- ja viestintätekniikan sovelluksia ja ratkaisuja arkistoalalla.

(5) Komissio korostaa unionin toimielinten toimia Euroopan elokuva-arkistojen alalla, mukaan luettuina elokuvateosten tallettamisesta Euroopan unionissa 24 päivänä marraskuuta 2003 annettu neuvoston päätöslauselma[9] sekä elokuvaperinnöstä ja siihen

---

6 EYVL C 314, 5.12.1991, s. 2.
7 EYVL C 235, 23.8.1994, s. 3.
8 EUVL C 113, 13.5.2003, s. 2.
9 EUVL C 295, 5.12.2003, s. 5.

liittyvän teollisen toiminnan kilpailukyvystä 16 päivänä maaliskuuta 2004 annettu komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi.

(6) Toukokuun 6 päivänä 2003 annetussa päätöslauselmassa neuvosto kehotti komissiota antamaan selvityksen arkistojen nykytilanteesta ja tulevasta kehityksestä laajentuneessa Euroopan unionissa. Jäsenvaltioiden asiantuntijoista koostuvan työryhmän laatima arkistoja laajentuneessa Euroopan unionissa koskeva kertomus, joka valmistui kesäkuussa 2004, tarjoaa hyvän perustan arkistojen tulevalle kehittämiselle Euroopassa. Neuvoston pyynnöstä kertomus sisältää ehdotuksia käytännön toimista ja suuntaviivoista arkistoalan yhteistyön lisäämiseksi Euroopan tasolla.

SUOSITTELEE:

A. Jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten olisi toteutettava seuraavat arkistoalan toimenpiteet lähivuosina. Nämä toimenpiteet ovat ensisijaisuusjärjestyksessä:

(1) Euroopan arkistojen säilyttäminen ja niille aiheutuvien vahinkojen ehkäiseminen:

– Mallitoimintasuunnitelman kehittäminen. Sen tarkoituksena on edistää asiakirjoihin ja arkistoihin kohdistuvien vahinkojen ehkäisytoimenpiteitä luonnonkatastrofien ja muiden vahinkojen varalta.

– Yhteisön laajuisten toimien edistäminen vahingoittuneiden asiakirjojen ja arkistojen säilyttämiseksi ja restauroimiseksi.

– Jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten arkistopalvelujen toimet erityisesti arkistokäyttöön tarkoitettuihin uusiin rakennuksiin sovellettavien standardien ja teknisten eritelmien luomiseksi ja edistämiseksi.

(2) Sähköisiä asiakirjoja ja arkistoja koskevan eri alojen välisen yhteistyön vahvistaminen:

– Sähköisten asiakirjojen ja arkistojen aitoutta, pitkäaikaista säilyttämistä ja saatavuutta koskevan yhteistyön vahvistaminen erityisesti päivittämällä ja laajentamalla sähköisten asiakirjojen ja arkistojen hallinnointijärjestelmien, kuten MoReq (sähköisten asiakirjojen ja arkistojen hallinnointijärjestelmien mallivaatimukset), perustamista koskevia vaatimuksia, mikä edistää julkishallinnon parantamista sekä jatkamalla sähköisiä asiakirjoja ja arkistoja käsittelevien DLM-foorumien[10] järjestämistä.

(3) Euroopassa säilytettävien asiakirjojen ja arkistojen Internet-portaalin perustaminen ja ylläpitäminen:

– Jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten arkistopalvelujen perustama Internet-portaali, joka tarjoaisi entistä helpomman ja rajat ylittävän

[10] DLM= Document Lifecycle Management (asiakirjojen elinkaaren hallinta).

mahdollisuuden tutustua jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten asiakirjoihin ja arkistoihin. Internet-portaalia voisi hoitaa jonkin jäsenvaltion kansallinen arkistopalvelu.

(4) Parhaiden toimintatapojen edistäminen sen kansallisen ja Euroopan unionin lainsäädännön osalta, joka koskee asiakirjojen ja arkistojen hallinnointia ja käyttöoikeutta:

– Jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin arkistopalvelujen olisi seurattava tämän alan uusia lainsäädäntöhankkeita jäsenvaltioissa. Tarkoituksena on löytää erityisesti asiakirjojen ja arkistojen hallinnoinnille ja käyttöoikeudelle asetettaviin vaatimuksiin liittyvät parhaat toimintatavat.

– Olisi yhdistettävä arkistoalan ja siihen liittyvien alojen kansallisen ja yhteisön tason lainsäädäntöä koskevat tiedot ja helpotettava niihin tutustumista perustamalla tietokanta, jolla edistetään lainsäädäntöä koskevien tietojen levittämistä. Tietokantaa voisi hoitaa jonkin jäsenvaltion kansallinen arkistopalvelu.

(5) Arkistoasiakirjojen varkauksia ehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen:

– Jäsenvaltioiden arkistopalvelujen olisi kehitettävä toimintasuunnitelma ja yhteiset suuntaviivat, joiden avulla voidaan vaihtaa tietoja ja parhaita toimintatapoja arkistoasiakirjojen varkauksien torjumiseksi ja varastettujen asiakirjojen palauttamisen edistämiseksi.

B. Jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten olisi yhdessä edistettävä kesäkuussa 2004 julkaistussa arkistoja laajentuneessa Euroopan unionissa koskevassa kertomuksessa esitettyjen ja tämän suosituksen A kohdassa mainittujen ensisijaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa. Näiden toimenpiteiden täytäntöönpanon ei odoteta vaikuttavan unionin talousarvioon.

C. Olisi perustettava jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten edustajista koostuva Euroopan arkistointialan asiantuntijatyöryhmä, jotta voidaan varmistaa arkistoihin liittyviä yleisiä asioita koskeva yhteistyö ja yhteensovittaminen, kesäkuussa 2004 julkaistussa arkistoja laajentuneessa Euroopan unionissa koskevassa kertomuksessa esitettyjen toimien seuranta sekä erityisesti tämän suosituksen A kohdassa mainittujen ensisijaisten toimenpiteiden toteuttaminen.

D. Euroopan arkistointialan asiantuntijatyöryhmän on esitettävä A kohdassa mainittujen ensisijaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa koskeva seurantakertomus viimeistään kolmen vuoden kuluessa tämän suosituksen julkaisemisesta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja